

כל שפע וגזירה שנגזרה בשמים ממעל, אינו יכול לרדת לעולם ולאדם עד שלא יתפלל על זה!!!

המעשה, דבלי תפילה אי אפשר להשיג שום דבר אפילו זה נגזר מן השמים דצריך להגיע השפע אבל זה בתנאי שהוא מתפלל.

ולפי"ז מובן שאע"פ שמובטחים ישראל שיצליחו במלחמה, אעפ"כ צריך את תפילת הסנהדרין, כי כל דבר אי אפשר לו לצאת לפועל רק ע"י כח התפילה.

« מדוע הוצרכו כלל ישראל לצעוק אם יש ברית שצריך לקיים?? »

כתיב בפרשה וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל אשר מצרים מעבדים אתם וְאָזְכֹר אֶת בְּרִיתִי (שמות ו, ה), פירש רש"י "וגם אני כמו שהצבתי והעמדתי הברית יש עלי לקיים, לפיכך שמעתי את נאקת בני ישראל".

והדבר צריך ביאור, שמאחר שהקב"ה העמיד ברית וצריך לקיימה, א"כ למה הוצרך לשמוע את נאקת בני ישראל הנואקים שהוא ענין תפילה (ועי' ברמב"ן לעיל ב, כה) שאע"פ שנשלם הזמן שנגזר עליהם לא היו ראויים להגאל, כמו שמפורש על ידי יחזקאל (כ, ח) שהיו עובדי ע"ז, אלא מפני הצעקה קבל תפלתם ברחמיו).

בגמ' (ברכות דף ג:) אמרו שצבא החייל של בית דוד, לפני שהיו יוצאים למלחמה, היו יועצים באחיתופל ונמלכין בסנהדרין ושואלין באורים ותומים, ופירש"י יועצים באחיתופל - טכסיסי מארב מלחמה, איזה הדרך ילכו והיאך יציבו מצב ומשחית, ונמלכין בסנהדרין - נוטלין מהם רשות כדי שיתפללו עליהם, ושואלין באורים ותומים - אם יצליחו, ע"כ.

ולכאורה הדבר פלא, כי אם שואלים באורים ותומים, והתשובה שמקבלים מלמעלה היא שיצליחו, א"כ למה צריכים לילך אל הסנהדרין שיתפללו עליהם.

וביאור הדבר הוא ע"פ מה שאמרו חז"ל והובא ברש"י עה"פ וְכָל שִׁיחַ הַשְּׁדָה טָרַם יְהִי בְּאָרְץ, וְכָל עֶשֶׂב הַשְּׁדָה טָרַם יִצְמַח כִּי לֹא הִמְטִיר יְהוָה אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ וְאָדָם אֵין לְעַבֵּד אֶת הָאֱדָמָה (בראשית ב, ה). ופירש"י, מהגמ' (חולין ס:), שאע"פ שכבר ביום השלישי נאמר וְתוֹצֵא הָאָרֶץ דָּשָׁא עֶשֶׂב מְזֻרְעֵי זֶרַע וּגו' (בראשית א, יב), אין הכוונה שיצאו ממש, אלא על פתח הקרקע עמדו עד יום ששי, ולמה, כי לא הִמְטִיר, ומה טעם לא המטיר, לפי שאדם אין לעבוד את האדמה ואין מכיר בטובתן של גשמים, וכשבא אדם וידע שהם צורך לעולם, התפלל עליהם, וירדו, וצמחו האילנות והדשאים.

והגמרא בחולין שם ממשכה, "ללמדך שהקב"ה מתאוה לתפלתן של צדיקים". ומביאה על זה מעשה, שלרב נחמן בר פפא היתה גינה שזרע בה זרעים, והזרעים לא צמחו, עד שהתפלל שירדו גשמים, ואכן ירדו, וצמחו הזרעים. אמר ר"נ בר פפא זהו מה שאמר רב אסי, שהקב"ה מתאוה לתפלתן של צדיקים.

מדברי חז"ל אלו מבואר, שישנו חוק בריאה, שכל שפע מגיע רק על ידי תפילה, שאע"פ שהיו הצמחים צריכים לצאת ביום השלישי, לא יצאו, כיון שעדיין לא היה מי שהתפלל על הגשמים, ורק אחרי שאדם הראשון התפלל שירדו גשמים, ירדו, וצמחו האילנות והדשאים.

והגמרא הביאה את הסיפור על גינתו של רב נחמן בר פפא, ללמדנו, שלא רק בתחילת הבריאה היו צריכים את התפילה בשביל שירד הגשם, אלא כך הוא גם לדורות, שאין אפשרות שהזרעים יצמחו בלי שיתפללו על זה קודם, ולכן רק אחרי שרב נחמן בר פפא התפלל על גינתו שתצמח, ירדו גשמים, וצמחו הזרעים, דזה היה חלק מהבריאת של ששת ימי

« מדוע הוצרכו כלל ישראל לצעוק אם יש ברית שצריך לקיים?? »

וכן מצינו גם במשה רבינו שכשסיימו ישראל את בנין המשכן, נאמר בפסוק וַיִּבְרַךְ אֹתָם מֹשֶׁה (שמות לט, מג), ופירש"י אמר להם יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם, ויהי נועם ה' אלוקינו עלינו ומעשה ידינו וגו' (תהלים צ"ז). והדבר טעון ביאור, מה צריך תפילה שתשרה שכינה במשכן, והלא הקב"ה ציוה על בנין המשכן, ואמר וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכָם (שמות כה, ח), וישראל קיימו את הציווי ובנו משכן, וא"כ בודאי יקיים ה' את דברו וישכון בתוכם, ולמה צריך תפילה יה"ר שתשרה שכינה במעשי ידיכם.

אלא הכוונה היא כמו שנתבאר, כי כל דבר שבעולם אינו יכול לבוא רק ע"י תפילה, ובלי התפילה לא יצא לפועל, ולכן הוצרכו לתפילת משה רבינו ע"ה שתשרה שכינה במעשה ידיהם.

ובזה יש ליישב קושיית התוס' (ר"ה טז. ד"ה כמאן) שהקשו למה צריך להתפלל בכל יום, והלא גזר דינו של אדם נגזר בראש השנה וביום הכיפורים, וא"כ כבר נפסק בשמים מה יהיה לאדם זה, וא"כ למה צריך תפילה, ע"ש.

ולהנ"ל מבואר מאוד, כי בודאי עיקר גזר הדין נגזר בראש השנה וביורה"כ, אבל אף אם נגזר לאדם כל טובה שבעולם, עדיין צריך כח התפילה, כדי להוציא מן הכח אל הפועל.

והוא דבר נורא למתבונן, כי יתכן שפסקו לאדם נחת ופרנסה בריאות והצלחה, וכל טובה וברכה שבעולם, ואם לא יתפלל לא יזכה לזה, ולא יקבל את המוכן לו, וח"ו עלולים להפסיד הכל, ואם יתפלל יזכה לכל השפע, וביתר שאת ועוז.

וכעין זה אשכחא בדברים הנוראיים של הרמב"ן בפרשת שמות (לעיל ד, ט), שהטעם שהקב"ה לא ריפא את משה מהיות ערל שפתיים, הוא משום שמה מרוב חפצו שלא ילך, לא התפלל לפניו יתברך שיסיר כבודו פיו, כי לא יתכן לאדון הכל לשלוח שליח ערל שפתיים למלך עמים, וכיון שלא התפלל בכך הקב"ה לא רצה לרפאותו, ע"ש.

« האם באמת הקב"ה מחכה לתפלה שלי - הקטן והנבזה כמוני! »

אחר שלמדנו את עוצם כח התפילה ומעלתה, צריך לעורר כמה נקודות מעיקרי טענות ובלבולי היצה"ר שמפתה ומבלבל את האדם ומביא רפיון בעבודת התפילה. וא' מעיקרי הנקודות בזה הוא, שהיצה"ר מבלבל ומפתה את האדם לחשוב מי אני ומה אני, ואין תפילתי חשובה ומקובלת לפניו ית"ש, ומה אכפת לו ממני ומתפילתי.

פן ינחם ה' על אשר נחם על הרעה, כי שמא יגרום החטא, דלא כל שעתא ושעתא מתרחיש ניסא, עכ"ל.

והיינו שכיון שיודע ומרגיש שמעצמו אין לו כלום, והכל הוא ממנו ית"ש, ובכל עת ושעה הקב"ה משפיע לו טובה וברכה, ואע"פ שאינו ראוי לזה, והכל כענין נס, ולא בכל שעה מתרחיש ניסא, ואולי יפסיק הקב"ה להשפיע עליו שפע טובה, וממילא הוא חי עם תפילה תמיד, בכל עת ובכל מצב, ואפילו כשהכל כשורה ואין לו צרה וקושי כלל, מ"מ הוא מתפלל תפילה בתכלית השלימות.

ואם אין מתפללים כראוי ח"ו עלול להביא גזירות וצרות, וכמו שלמדנו **במדרש** (שמ"ר כא, ה) "ישראל כשהיו במצרים והיו משעבדים בהם, התחילו צועקים ותולין עיניהם להקב"ה, מיד התחיל הקב"ה מוציאן משם ביד חזקה ובזרוע נטויה, והיה הקב"ה מבקש לשמוע את קולם פעם אחרת ולא היו רוצין, מה עשה גירה לפרעה לרדוף אחריהם, שנאמר ופרעה הקריב, מיד ויצעקו בני ישראל אל ה'. באותה שעה אמר הקב"ה לכן הייתי מבקש לשמוע קולכם וכו", עכ"ל המדרש.

ומפורש שהקב"ה מתאוה כל כך לתפלתן של ישראל, עד שהוא כביכול מכריח אותם להתפלל, ואם אין מתפללים הוא מכניס אותם למצב שיתעוררו לתפילה, וצריך דעת ושכל שלא להיות כשוטה המאבד מה שנותנין לו, כי הקב"ה טוב ומטיב חנון ורחום, והוא רוצה להשפיע טובה וברכה, אלא שצריך את תפילותינו.

« **הקב"ה מחכה שנבא להכרה שהכל תלוי רק בתפילה!!** »

והנה בגמ' **סנהדרין** (דף צב.) "אמרו כל אדם שיש בו דעה לסוף מתעשר, שנאמר וּבְדַעַת חֲדָרִים יִמְלְאוּ כָּל הוֹן יָקָר וְנִנְעִים (משלי כד, ד)". ואמרו עוד "כל אדם שאין בו דעה לסוף גולה, שנאמר לִכֵּן גָּלָה עַמִּי מִבְּלִי דַעַת וגו' (ישעיהו ה, יג).

והקשה המהרש"א, איך אמרו שמי שיש בו דעה לבסוף מתעשר, הלא שלמה המלך ברוב חכמתו כבר אמר לא לַחֲכָמִים לָחֵם (קהלת ט, יא).

וכתב המהרש"א לבאר, שכוננת הגמ' היא, ע"ד מה שאמרו בגמ' **נדה** (ע): "שאלו אנשי אלכסנדריא את רבי יהושע בן חנינא, מה יעשה אדם ויתעשר, אמר להן ירבה בסחורה וישא ויתן באמונה, אמרו לו הרבה עשו כן ולא הועילו, אלא יבקש רחמים ממי שהעושר שלו", ע"כ. וזהו מה שאמרו בגמ' כאן, שהעוסק בסחורה ובמשא ומתן, ורואה שאינו מצליח ואינו מתעשר, אם יש בו דעת אזי הוא מבין שהכל תלוי בתפילה, והוא צריך לבקש רחמים ממי שהעושר שלו, ועל זה אמרו מי שיש בו דעת להבין שתלוי בתפילה, ואזי אכן זוכה ולבסוף מתעשר.

ויש מי שאין בו דעת, וגם אחר שאינו מצליח אינו מבין שהכל ממנו ית"ש, ואינו מרבה בתפילה לבקש ממי שהעושר שלו, אזי הוא נופל יותר בדוחקו, עד שצריך לגלות ממקומו.

וזהו שאמרו מי שאין בו דעת לסוף גולה, ובזה מובן לשון רז"ל שאמרו לסוף מתעשר או לסוף גולה, היינו אחר שעשה את כל ההשתדלות והפעולות, אזי בסופו או שמתעורר ומבין שהכל תלוי בתפילה ומצליח, או שאין בו דעת ולסוף גולה, עכתו"ד הנפלאים של המהרש"א.

ודבריו הקדושים מעוררים להבין שזהו הדעת והשכל האמיתי, לידע ולהבין שהכל באשר לכל מאיתו יתברך שמו, והכל ממנו יתברך, ולכן יתחזק בתפילה ותחנונים לפניו ית"ש, ואז באמת זוכין לכל טובה שבעולם.

ובראש ובראשונה צריך לדעת ששקר גמור הוא, כי נשמת כל איש הישראלי חצובה מתחת כסא הכבוד ודבוקה בו ית"ש, וכל מצוה וכל עבודה חשוב לפניו ית"ש לאין ערוך, וכל מעשה פועל ועושה בעולמות העליונים. אבל אפילו אם האדם באמת בדיוטא התחוננה ממש עכ"ז הקב"ה עומד ומצפה ומקשיב לתפילתו. כמו שמצינו **במדרש** (שמ"ר יא, א), דברים נפלאים, עה"פ וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה הֲשָׁמַע בְּבִקְרֹה וְהִתְיַצַּב לְפָנַי פְּרָעָה, הִנֵּה יוֹצֵא הַמַּיִמָּה (שמות ח, טז), וז"ל: "היה פרעה רוצה לעסוק בתפילה, ואמר הקב"ה למשה עד שלא יצא, לך והתיצב לפניו".

האם אנו תופסים מה קורה כאן, הקב"ה כביכול אומר למשה רבינו שיקדים לפגוש את פרעה - את אותו פרעה שמעותד לקבל עשר מכות שלא היו כמותם בכל הבריאה - לפני שיתפלל, כדי שלא יספיק להתפלל, שאם יתפלל תהא תפילתו יכול לפעול גדולות ונצורות להמתיק את הדין מעליו. המתבונן בדברים אלו תתפעל נפשו ותנתר ממקומה, כי מכאן נסתמו כל טענותיו ותלונותיו שהוא חוזר ואומר בכל עת ושעה הנני העני ממעש, מכף רגל ועד ראש אין בי מתום, מה אני ומה חיי שאוכל לעמוד ולהתפלל לפני הבורא, כיצד תעשה תפילתי רושם, כי ישא ק"ו בעצמו, אם זה הרשע פרעה ששיעבד שישים רבוא מבני ישראל ורוחץ בדמם של בני ישראל וכו' מכל מקום תפילתו תצילנו מן המכות אשר היו מגיעים לו ביושר עד שהוצרך הקב"ה להזהיר את משה שיבוא אל פרעה קודם שיתפלל, ק"ו בן בנו של ק"ו לבר ישראל שיכול לפעול בתפילתו גדולות ונצורות כי אף הפחות שבישראל לא נגע באפס קצהו מרשעתו של פרעה.

וכמו שכתב הרה"ק **מבארדיטשוב זיע"א** (בספה"ק קדושת לוי בפרשת ויחי מט, ח) וז"ל: "כי ידוע שכל אדם צריך להתחזק בלבבו אמונה זאת, שבוודאי אין הקב"ה מואס ח"ו בשום תפילת עמו ישראל, אף שהקב"ה נקרא הגדול הגבור והנורא לו דומיה תהלה, אף על פי כן יקר בעיניו דיבורים של עמו ישראל, אפילו ממי שהוא ח"ו בדיוטא תחוננה אעפ"כ מגיע מזה תענוג להבורא יתברך", ע"כ.

עוד מצינו **בספר העיקרים** (מאמר ד פט"ז), שהתפילה מועילה לכל אחד ואפילו פחות שבפחותים, וראיתו ממנשה בן חזקיה מלך יהודה שהיה רשע גמור, ולא היה מי שהמרה את פי ה' והפליג בעוול כמוהו, לא לפניו ולא לאחריו, ואף על פי כן נאמר בו וּכְהַצַּר לוֹ חֲלָה אֶת פְּנֵי ה' אֶלְקָיו וַיִּנְנַע מְאֹד מִלְּפָנַי אֶלְקָי אֲבֹתָיו. וַיִּתְפַּלֵּל אֵלָיו וַיַּעֲתֶר לוֹ וַיִּשְׁמַע תְּחִנָּתוֹ וַיִּשְׁבְּהוּ יְרוּשָׁלַם לְמַלְכוּתוֹ וַיַּדַּע מִנְּשָׂה כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים (דברי הימים ב' לג, יב-יג). ולמדנו מכאן שאף אם יהיה המתפלל בתכלית הרוע כמנשה הרי הוא מוכן לקבל החסד על ידי התפילה.

« **מתי מכריח הקב"ה את האדם להתפלל אליו??** »

עוד א' מבלבולי היצה"ר הוא, שמטבע העולם בעת שהאדם יש לו צרות וקשיים אזי הוא מתפלל מעומק הלב, אבל כאשר הכל על מקומו בשלום, תחת גפנו ותחת תאנתו, אזי מתרפים בתפילה, וחושבים הלא יש לי הכל, ומה צריך תפילה ותחנונים.

ועל זה למדנו בדברי רבינו **יונה** על המשנה **באבות** (פ"ב מ"ג) וכשאתה מתפלל אל תעש תפלתך קבע, אלא רחמים ותחנונים לפני המקום ברוך הוא, ופירש רבינו יונה וז"ל: "שיאמר התפלה כעני המתחנן ושואל דבר שהוא צריך, כי תחנונים ידבר רש, ולא כאדם השואל דבר ואינו צריך בו, שאינו מתחנן בלב נמוך ולא בשברון הנפש, וכל איש צריך לבקש על נפשו וכו', כי כל אדם צריך רחמים, ואם משחקת לו השעה, כי השם מאריך אפו וחונן עליו ולא על צדקותיו הוא מרחם עליו, וצריך להתחנן לו